

Magnum Bullarium Romanum, Seu Ejusdem Continuatio

Quæ Supplementi loco sit, tum huicce, tum aliis quæ præcesserunt
Editionibus, Romanæ, & Lugdunensi ...

Complectens Constitutiones Benedicti XIV. ab Anno 1746. usque ad
Annum 1749

Luxemburgi, 1753

III. Super Celebratione Duarum Missarum eadem die per unum
Sacerdotem. 16. Martii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74761](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74761)

fini roboris, vel momenti, aut aliis quomodolibet disponentium, aliisque quibusvis etiam in Provincialibus, & universalibus Conciliis editis, vel edendis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis quibusvis Superioribus, & Personis in contrarium præmissorum quomodolibet forsitan concessis, approbatis, & innovatis, nec non quibuscumque piorum Oblatorum, aut Testatorum voluntatibus, ac dispositionibus, sive in donationibus, aliisque contractibus inter vivos nuncupatis, sive in eorum Testamentis, Codicillis, aliisque ultimis voluntatibus, cum quibuscumque conditionibus, & legibus, etiam caducitatis, & subrogationis alterius operis pii, adscriptis, atque statutis; Quibus omnibus, & singulis, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus, & formis, specialis, specifica, & individua mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & formam in illis traditam ad hoc servatam, inserti forent, præsentibus pro expressis habentibus, illis aliis in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat latissimè, & plenissimè, ac specialiter & expressè, Motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus derogamus, eaque respectivè, ad effectum, de quo supra, commutamus, ac derogata, & commutata esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostrarum Suppressionis, Extinctionis, Dissolutionis, Absolutionis, Subrogationis, Applicationis, Unionis, Concessionis, Reservationis, Præceptorum, Mandatorum, aliorumque præmissorum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursum.

Datâ die 9
Martii 1746.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI., VII. Idus Martii, Pontificatus Nostri Anno VI.

J. Datarius.

Pro D. Card. Passioneo

Joannes Florius Substitutus.

VISA DE CURIA.

I. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✕ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

III.

Super celebratione duarum Missarum eadem die per unum Sacerdotem.

Venerabili Fratri Antonio Episcopo Oscensi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Dubium ab
Episcopo
Sanctitati
Suzæ propo-
situm.

DECLARASTI Nobis, in sacra Visitatione, qua Diocesim tuam perlustrasti, deprehendisse nonnullos Rectores Ecclesiarum Parochialium, quibus alia quoque Ecclesia a Parochiali longè sejuncta commendata est, quam ob exiguos proventus alii Sacerdoti committere nequeunt, qui Pro-Rectoris munus sustineat: hinc fieri, ut Rectores ipsi rem Divinam in utraque Ecclesia Festis diebus conficere non dubitent, ut populus uterque parere possit Ecclesie præcipienti Fidelibus, ut festis diebus

Missæ Sacrificio intersint, Nobis etiam exposuisti, decrevisse in tua Synodo id minime licere Rectoribus Ecclesiarum Parochialium, quoties alius Sacerdos præsto sit, qui Sacrum facere possit in una ex iis Ecclesiis, quæ Rectoribus subjiuntur; id autem atulisse tam gravem Rectoribus ipsis molestiam, ut Synodalis Decreti executionem parumper differre censueris, donec sententiam in hac re Nostram, Nostramque voluntatem intelligeres. Quamobrem prudentiam tuam in primis commendamus, totiusque Hispanæ gentis in hanc Sedem Apostolicam observantiam, ob quam, si fortè aliquid incerti dubii contigerit, ad Romanum Pontificem confugere, consiliumque ad explicandas difficultates deprecere consuevit. Deinde tua Synodi Decretum æquitati ac Disciplinæ Ecclesie maxime consentaneum esse respondemus; ita ut demandari executioni debeat, nec vanis omnino Rectorum querimoniis imminui, vel labefactari.

Quamvis nonnulli ex Theologis Moralibus (& quidem nimis indulgenter) plures rationes & causas excogitaverint, ob quas Sacerdos eodem die Sacrificium Missæ bis offerre posse videatur, quemadmodum faciliè videri potest 3. Summe Sancti Antonini tit. 3. cap. 6. num. 5. item lib. 3. Summe Sancti Raymundi tit. 24. & in Summa Hostiensis ad tit. de celebratione Missarum num. 14. & seqq. & in Summa Sylvestrina in verb. Missa primo. §. Septimo queritur, & in Summa Armilla in verb. Missa num. 15. id tamen unanimi consensu permittitur Sacerdoti, qui duas Parochias obtineat, vel duos populos adeo sejunctos, ut alter ipsorum Parocho celebranti per dies festos adeste nullo modo possit, ob locorum maximam distantiam: tunc enim absque ulla dubitatione licere existimant ejusmodi Rectori, cum festi dies incidunt, bis Sacrum conficere, ut populo utriusque satisficiat. Et Suarez in 3. part. Divi Thomæ tom. 3. quest. 73. art. 2. disput. 80. sect. 3. de hac hypothese loquens, inquit, in ea tantum hodie licere duas Missas eodem die celebrare: Casus de pluribus Parochiis est proprius, ac fere solus in usu. At vero si in altera ex his Parochiis Sacerdos aliquis deprehendatur, qui rem Divinam facere possit, tum illarum Rectori nequaquam licet in utroque loco Sacrificium iterare, eo quod alterius Sacerdotis operâ populi necessitati fatis consulatur. Ita probant unanimes Pasqualigus de Sacrificio Missæ tom. 1. quest. 381. num. 2. Vericellus de Apostolicis Missionibus tit. 1. de Privilegiis Regularium dub. 18. §. 31. num. 201. Giribaldus de Sacramentis tract. 5. cap. 7. dub. 2. num. 15. Rotarius in Theologia Morali Regularium tom. 3. cap. 2. punct. 11. num. 5. Tournelius in Praelectionibus Theologicis, de Sacramento Eucharistie part. 2. juxta Parisiensem editionem pag. 346. Schmalzgrueberius tit. de celebratione Missarum num. 41. Quod si Scriptores isti vestras in manus nondum pervenerint, aliorum testimoniiis rem plane cognoscetis, nempe Cardinalis Zabarella in cap. Consulisti, num. 3. de celebratione Missarum, ubi hæc habentur: Si est alius, qui celebrare possit, non celebrabit Sacerdos alia vice, dummodo ille alius sit paratus celebrare, & sit jejunus: Petri de Ancharano in Commentariis ad eundem Textum num. 1. Intellige, si non sit alius ibi paratus ad celebrandum, & ille sit jejunus: Cardinalis Toleti in Summa lib. 2. cap. 3. num. 4. Laymann in Theolog. Morali lib. 5. tract. 5. cap. 4. num. 6. Salmanticensium Theolog. Moral. tom. 1. tract. 5. de Sacrificio Missæ cap. 5. punct. 1. num. 12. juxta quartam editionem, quæ Matruti facta est anno 1717. Gavanti ad Rubricas Missalis part. 3. tit. 12. num. 7.

At supervacaneum est plures auctoritates præstantium virorum congerere, cum id fatis

Sententia
Doctorem in
hac materia.Decretum
Synodi Li-
mana.

super-

superque constet ex septima Synodo Diocesana, quam Sanctus Turribius anno 1592. celebravit cap. 3. tom. 4. Conciliorum Hispanorum, quæ simul collegit vir eximius inter Hispanos Cardinalis de Aguirre pag. 687. Porro hæc verba: *Juxta dispositionem Concilii Provincialis celebrati in hac Civitate anno 1567., quantum convenit, & per locum juris possumus, licentiam concedimus omnibus Indorum, Hispanorumque Parochis nostri districtus, ut diebus Dominicis, & festivis ex præcepto servandis, possint celebrare duas Missas in duabus Ecclesiis tam inter se distantibus, ut qui in loco unius Ecclesiæ assistunt, non possint commode accedere ad audiendam Missam in altera.*

Ex his apertissime deprehenditur concedi Parocho, qui duas Ecclesias distantibus omnino locis positas habeat, bis Sacrificium Missæ instituire, ne diebus festis Ecclesiæ præceptum a populo violetur; ea tamen conditione, ut legitimam pro re gerenda facultatem prius obtinuerit, uti Nos inferius explicabimus. Ex verbis autem de promptis ex eodem Capite tertio Limanæ Synodi, quæ mox subjiciemus, certi limites eidem Parocho statuuntur, ipsique perscribitur, ut uno tantum loco Sacrum conficiat, si in altero Sacerdos occurrat, qui populo rem Divinam operari possit: *Cum autem habuerint aliam Sacerdotem, qui possit celebrare in altera dictarum Ecclesiarum, non poterit Parochus celebrare in utraque, sed unam Missam tantum in una, quandoquidem alter Sacerdos possit satisfacere necessitati alterius populi.*

Non ignoramus, auctoritatem Limanæ Synodi suæ Diocesis finibus solum concludi. At, cum Sanctus Turribius regendæ Ecclesiæ peritissimus, & virtutum omnium gloria clarissimus semper habitus sit, ipsius legibus, ac Diocesanis institutis eam saltem fidem atque auctoritatem, vimque, ut ajunt, directivam, adhibendam & adscribendam nemo inficiabitur, quam Itali omnes, alique extra Italiam S. Caroli Borromæi Synodis omni tempore præstiterunt: neque in dubium quis revocare poterit, Sanctum Turribium, virtum adeo singularem (pro cuius Canonizatione, cum Promotoris Fidei munus adhuc in minoribus gereremus, plurimum laboris impendimus) conferre plurimum, ut, si propositæ rei examen instituamus, illius sententia reliquis anteponatur; latandumque idcirco Nobis jure merito videmus, qui Commentarium de Sacrificio Missæ in lucem profereutes, Italico sermone a Nobis conscriptum, cum Bononiensem Sedem administraremus, idem plane asserimus, quod pro illustranda præsentis quæstione superius attulimus, & opinionem nostram auctoritate confirmavimus ejusdem Synodi Sancti Turribii, uti liquidò constat ex nostro Commentario, quod commemoravimus tom. 2. part. 4. sect. 2. num. 38. & seqq. & præcipuè num. 40., quod quidem primò Bononiæ Typis evulgatum fuit, ac nuper latinè redditum, ac typis impressum Patavii, lucem publicam rursus aspexit.

Quod si Limanæ Synodo alia quoque Concilia adjungi velint, illud in medium proferri poterit, quod sub Maurício Archiepiscopo Rothomagensi anno 1231. coactum est, quemadmodum legitur in Collectione Regia Maxima Conciliorum ab Harduino compilata tom. 7. pag. 186.: *Nullus audeat Missam bis in die celebrare, aut cum duplici Introitu, nisi in humana necessitate &c. & hoc, ubi non est, nisi unus Sacerdos: alterum, quod Nemausi anno 1284. coactum fuit, cum Martinus IV. Apostolicam hanc Sedem obtineret, uti patet ex Collectione Labbeana tom. 11. part. 1. pag. 1213.: Si omnes Parochiani ad unam Missam simul non possint convenire, eo quod in diversis locis habitant distantibus ab Ecclesia & remotis, sicut est in mon-*

tanis, nec sunt in Ecclesia duo Sacerdotes, & dicta prima Missa, postmodum Parochiani venientes postulent Missam aliam sibi dici, poterit tum Sacerdos Missam aliam celebrare. Tamen si in prima Missa, post receptionem Corporis, & Sanguinis profusionem acceperit, non debet secundam Missam in prædictis casibus celebrare.

Ea potissimum verba diligenter observari debent: *Ubi non est, nisi unus Sacerdos: nec non alia: nec sunt in Ecclesia duo Sacerdotes: ex quibus clarè perspicimus, non licere Parocho, si alius Sacerdos præsto sit, duo Sacra perficere diebus festis, ut populus Missæ Sacrificio interfuit, sive Missa celebranda sit in duabus Ecclesiis inter se distantibus, ut in supra citata Synodo Limana, sive una tantum sit Ecclesia, in qua Missa celebratur, & ad quam insimul universus populus convenire non potest, ut in Synodo Nemausensi. Hi quippe duo casus eodem jure censendi sunt, uti præcipuè advertit Theophilus Raynaudus tom. 17. Operum editionis Lugdunensis pag. 8.*

Quæ huc usque dicta sunt, Canonicis etiam generalibus sanctionibus innituntur. Neque verò copiam Ecclesiasticæ eruditionis ostentabimus, ut cognitum id perspectumque faciamus, quod tamen facili negotio, si opus esset, consequeremur, cum duo præclari Scriptores potestis his temporibus concesserint casus omnes, quibus ante Decretales Prædecessorum Nostrorum Innocentii III. atque Honorii III. plures uno die Missæ ab eodem Sacerdote celebrabantur. Hi sunt Saintebeuvius tom. 3. *Resolutionum casuum conscientie* cas. 83. & Pontas in *Dictionario casuum conscientie, in verb. Missa* cas. 15. De hoc ipso argumento luculenter deservit is, qui suis adnotationibus undecimam Sancti Leonis Epistolam illustravit, juxta editionem, quæ ultimo facta est. De ipso Nos quoque verba fecimus in *Commentario de festis diebus Domini Nostri ac Beata Virginis Mariæ part. 1. num. 667. & seqq.* Quamobrem, his prætermittis, illud affirmabimus, ex communi totius Ecclesiæ disciplina permitti tantum Sacerdotibus hoc tempore, ut die Natali Salvatoris Nostri ter Sacrum faciant, vel quia institutum id fuit a S. Telesphoro Pontifice, ut eam celebritatem singulari honore prosequerentur Fideles, uti ostendit Canon: *Nocte sancta de Consecratione* dist. 1. vel quia (si plurimi faciendæ videantur argumenta, quibus author Telesphorus illius Canonis impugnatur) Parens ac Magistra Ecclesiæ eum ritum die Natali Domini conservandum censuit, ut posteris perpetuò commendareretur veterem disciplinam, ob quam Sacerdos idem plura Sacra conficiebat, cum alii quoque festi dies per annum occurrerent. Id Nos testimoniis præstantium virorum indicavimus in Commentario nostro, quod superius nominavimus, part. 1. num. 665. & seqq.

Excepta die Dominicæ Nativitatis, juxta hodiernam disciplinam non licet Sacerdoti eodem die Sacrificium iterare. Argumenta minime desumimus ex Decreto Alexandri Papæ II. *Can. Sufficit, de Consecratione, dist. 1.* ubi Pontifex ita decrevit: *Sufficit Sacerdoti unam Missam in die una celebrare, quia Christus semel passus est, & totum Mundum redemit. Non modica res est unam Missam facere; & valde felix est, qui unam dignè celebrare potest: etenim Pontifex ita rem prosequitur: Quidam tamen pro defunctis unam faciunt, & alteram de die, si necesse fuerit: quibus verbis Alexander II. non improbare videtur eum Sacerdotem, qui saltem ob allatam causam bis uno die celebraret. Deinde sic Pontifex concludit: Qui vero pro pecuniis, aut adulationibus secularium una die præsumunt plures facere Missas, non estimo evadere damnationem. Porro ex his facili conjectura perspicere quisque potest,*

Et ex sententia aliorum Doctorum.

Id permittitur die Natali Domini.

Examinantur Decreta Pontificum, nempe Alexandri II.

Alexan-

Quando juxta dictum Decretum Parocho licet duas Missas eadem die celebrare.

Confirmatur sententia ex aliis Conciliis.

Alexandrum II. Decreto solum cavere, ne fordidæ utilitatis, sive assentationis gratia Sacrificium iteretur. Vasquesius idem Decretum sic explicat in 3. part. Divi Thomæ tom. 3. quæst. 83. art. 2. cap. 5. num. 43.: *In prædicta Epistola solum damnantur, qui pro pecuniis aut adulationibus secularium una die presumunt plures Missas celebrare: de iis vero, qui ex sola devotione plures celebrarent, nihil dicitur.* Eandem rem maxime declarant ea, quæ Thomassinus scripta reliquit *De veteri & nova Ecclesiæ disciplina par. 3. lib. 1. cap. 72. num. 6.* ubi clarè ostendit, libertatem pluries una die celebrandi, necessariò coercendam fuisse, ut quorundam Sacerdotum avaritiæ modus imponeretur.

Innocentii
III.

Igitur omittentes Alexandri II. Decretum, alterius Prædecessoris nostri, nimirum Innocentii III. auctoritate, ac Decretali rem nostram comprobamus, *Cap. Consulisti, de celebratione Missarum: Respondemus, inquit, quod excepto die Nativitatis Dominicæ &c. sufficit Sacerdoti semel in die unam Missam solummodo celebrare.* Equidem Alexander II., uti superius commemoravimus, & Innocentius III. ubi sunt hoc eodem verbo *sufficit*: ac secundo tantum loco per id verbum præceptum indicitur: nam si quis integram Innocentii Decretalem percurrat, apertissimè cognoscet, id petum fuisse a Pontifice, *utrum Presbyter duas Missas in eadem die valeat celebrare.* Porro illud valeat, idem prorsus significat, ac liceat. Cum igitur responsum dederit Pontifex, sufficere Sacerdoti semel in die unam Missam solummodo celebrare; illud *sufficit*, Sacerdotes adigit præcepto, ne plura Sacrificia uno die faciant.

Ita Vasquesius interpretatur eo loco, quem paulo ante indicavimus num. 44. *Nam quod questum fuit, utrum valeat celebrare, idem est, ac si quaereretur, utrum liceat ei celebrare.* Cum ergo respondit Pontifex, *sufficit &c. hoc verbum denotat præceptum prohibens, plusquam semel celebrare.* Neque mirari quis debet, si idem verbum *sufficit*, consilium uno loco, alio autem præceptum præferat. Id ipsum quippe etiam contingit in verbo *non oportet*: quod juxta varias rerum circumstantias, in Jure Canonico modò solum honestatis officium ac decentiam denotat, modò vero necessitatem atque præceptum, uti pluribus exemplis demonstrat Baldellus *disput. Theolog. tom. 1. lib. 5. dub. 21. num. 4.* Verùm ex

Honorii III.

Honorio III. qui post Innocentium III. Pontifex renuntiatus fuit, in textu *Te referente*, sub eodem titulo *de celebratione Missarum*, manifestò deprehenditur, illud verbum *sufficere*, de quo in Decretali Innocentii III., cum præcepto conjungi. Rem totam, sicuti gesta est, recensimus, uti constat ex Gonzalez, qui Decretalem integram ejusdem Honorii describit.

Casus ejus
decretalis.

Syontinus Archiepiscopus (eam modò civitatem vulgo Manfredoniam appellant) feriâ quintâ majoris hebdomadæ Sancta Olea de more in Ecclesiâ Cathedrali rite consecrabat. Eâdem die mane se conferebat ad Montem Garganum, ut peregrinos exciperet, qui magnâ frequentia in eum locum Religionis causa confluebant. Ejus loci Clerus ac populus Archiepiscopum magno studio rogarunt, ut Sacrum iteraret; quod tamen ille facere recusavit, donec super hac re Pontificis Honorii III. responsum sibi redderetur. Pontifex initium desumit a verbis ipsis Innocentii III. Prædecessoris sui, nempe: *Cum cuiuslibet Sacerdoti, quacumque dignitate præfulgeat, unam in die celebrare Missam sufficiat, nam & valde est felix, qui celebrat dignè unam.* Post hæc præcipit Archiepiscopo, ut Syonti rem Divinam peragat, ubi Sacrum Chrisma conficere debebat, & in Ecclesiâ Montis Gargani Sacrificium offerre prætermittat; hisque utitur verbis, quibus illud *sufficit*, ab Innocentio III. scriptum,

cum præcepto omnino copulari declarat: *Fra-ternitati tue mandamus, quatenus die Cænæ Domini in Ecclesiâ Syontina duntaxat, in qua teneris Chrisma conficere, Missarum studeas solemnia celebrare.* Innocentius, qui, excepto die Nativitatis Dominicæ, prohibuit Sacerdoti plures Missas unâ die celebrare, in *cit. Cap. Consulisti, de celebratione Missarum*, addidit: *nisi causa necessitatis suadeat.* At Honorius, qui in *Cap. Te referente, eodem tit. de celebratione Missarum*, Archiepiscopo Syontino rescripsit, ipsi fas non esse, post rem Divinam peractam, dum Sacrum Chrisma conficiebat in Ecclesiâ Syontina, aliam Missam celebrare in Ecclesiâ Montis Gargani, declaravit, causam necessitatis ab Innocentio admissam, nunquam adesse, cum alius invenitur Sacerdos, qui secundam Missam celebrare potest: secundam quippe Missam noluit ab Archiepiscopo in Ecclesiâ Montis Gargani celebrari, ex quo inverisimile ipsi visum est, quod alius non adesset Sacerdos, qui Missam in eadem Ecclesiâ celebrare posset, juxta monitum Cardinalis de Turrecremata in *Can. Sufficit, sub num. 4. de Consecratione, dist. 1.* En ejus verba: *Quod autem in Decretali Te referente, Episcopus videtur reprehendi, quod bis celebraverat die Cænæ, est propter hoc, quia non erat necesse, quod Episcopus celebrasset, nisi in illa Ecclesiâ, in qua de consuetudine debebat Chrisma conficere, quia hoc non potest, nisi Episcopus, & aliam Missam celebrare poterat simplex Sacerdos, quia verosimile est, Episcopum posse per Vicarium celebrare, & in illa Ecclesiâ plures Sacerdotes fuisse.* Quod etiam ante Cardinalem a Turrecremata, jam fuerat adnotatum ab Hostiensis in *Cap. Te referente num. 3.*, ab Antonio de Butrio super eodem textu num. 3., & ab Abbate super eodem quoque textu in *sine tit. de celebratione Missarum.*

Præterea casum proponunt Episcopi, qui præset duobus Episcopatibus inter se vicinis; ut in Archiepiscopo Syontino contigisset, si Summi Pontifices Alexander III., & Innocentius III. sententiam non protulissent contra Garganicos contententes, Ecclesiam suam Episcopalem esse, & unitam Ecclesiâ Syontinæ, quemadmodum legitur apud Ughellium de Metropoli Syontina tractantem tom. 7. *Italia Sacra*: quaruntque, an sub obtentu Chrisma conficiendi in utraque Ecclesiâ, quod sine celebratione Missæ consecrari decenter nequit, posset, ea die bis Sacrificium offerre; & unanimiter respondent, id non licere: & sic rem componunt, quod uno anno in una Ecclesiâ celebret Missam feriâ quinta in Cænâ Domini, & conficiat Chrisma; & alio anno id ipsum faciat in alia Ecclesiâ; & ab una ad aliam Chrisma consecratum, uti moris est, transmittat: Reque sic composita, asserunt, nullam ex suis Ecclesiis Chrismate caritaram esse, subditosque unius, vel alterius Episcopatus nullatenus excludi a commoditate audiendi Missam quintâ feriâ in Cænâ Domini, in qua maximopere expedit, ut audiant Missam; ea quippe celebrari poterit a Sacerdote in Ecclesiâ, in qua eo anno Episcopus Chrisma non conficit, cum verisimile non sit, alium non reperiri Sacerdotem, qui ea ipsa die Sacrum in ea facere possit; veluti prosequuntur Hostiensis, Antonius a Butrio, & Abbas *locis citatis.*

Hæc sunt, quæ ex Jure Canonico desumpsimus. Sed cum Glossa in *Cap. Consulisti, in verb. necessitatis, de celebratione Missarum*, necessitati addat utilitatem, & vel utilitatem, vel necessitatem satis esse dicat, ut unus Sacerdos eodem die bis Missam celebrare possit, bene deprehendimus, Parochos, de quibus agitur, posse tum utilitatem, tum necessitatem prætexere, ut sibi prent fas esse bis in die celebrare, etiam si alius sit Sacerdos, qui Sacrum

Quid de
Episcopis,
qui habent
duas Cathedrales.

facere valeat: utilitatem quippe in eo constituent, quod, bis ipsi celebrando non subministrabunt Sacerdoti celebraturo elemosynam pro Missa, quam celebrabit; necessitatem in sua inopia constituent, ob quam nequeunt prædictam elemosynam alteri Sacerdoti Missam celebranti largiri. At neutrum eis suffragari potest.

Et utilitas quidem non suffragatur: quidquid enim sit de titulo utilitatis; qui illum admittunt, illum explicant & intelligunt, non de utilitate celebrantis, sed Missam audientis. Sic docet Cardinalis Zabarella in *Cap. Consulisti*, num. 3. de *celebratione Missarum*. En ejus verba: *Considera, quod in hoc attenditur causa utilitatis respectu audientis, non celebrantis*. Et concordant super eodem Capitulo Antonius a Butrio num. 4., Abbas num. 2., & cæteri, quos vocant Reperentes; & præclare inter recentiores docuit Vericellus de *Apostolicis Missionibus tit. 1. de privilegiis Regularium dub. 18. num. 201*. Utilitas autem proposita non populam, sed Parochum respicit, & sic celebrantem, & non audientem.

Minus quoque prodest necessitas ex inopia desumpta; cum plura sint expendenda, antequam titulus necessitatis ex inopia desumptus admittatur. Primò, an revera Parochi tantâ premantur egestate, ut alteri Sacerdoti stipendium Missæ nequeant suppeditare: si enim inopia adeo magna non sit, Episcopali auctoritate, juxta Caput quartum Concilii Tridentini *sess. 21. de Reformatione*, adigi poterunt, ut Sacerdoti Missam celebraturo elemosynam largiatur, uti sapienter admonet Engel. *ad tit. Decretalium de celebratione Missarum num. 3*. Secundò, si Parochis tenues omnino angustique proventus obviant, videndum, an populus etiam in eadem paupertate versetur: quemadmodum enim Episcopus adigere potest Sacerdotem, ut populo Sacrum faciat diebus festis, ita etiam potest indicare populo, ut celebranti Sacerdoti consuetum stipendium largiatur. Id etiam ex Tridentino Concilio desumitur *sess. 23. cap. 14. de Reformatione*, ubi hæc leguntur: *Curet autem Episcopus, ut ii saltem diebus Dominicis, & Festis solemnibus &c. Missas celebrent*: siquidem illud verbum *Curet*, præceptum inferre in hac gravissima causa, non est dubitandum. Hoc pacto Concilii sententiam explicat Pasqualigus, qui scriptum ita reliquit de *Sacrificio Missæ quest. 844. num. 11*: *Si in aliquo Oppido sit unus tantum Sacerdos, qui teneatur celebrare diebus festis, & ad sint alii simplices Sacerdotes, poterit Episcopus eos cogere ad celebrandum diebus festis*. Ratio est, quia adest indigentia populi, eo quod difficile sit, quod omnes eadem hora conveniant ad audiendam Missam; & ideo cum Sacerdotes habeant ratione Ordinis munus suum additum populo, poterit Episcopus eos cogere, ut impendant officium suum populo, offerendo Sacrificium, ut absque difficultate possit adimplere præceptum audiendi Sacrum. In tali tamen casu tenebitur populus aliquid contribuere iis Sacerdotibus pro sustentatione; quia, cum ministrant populo, æquum est, quod accipiant aliquid pro sustentatione.

Porro difficile prorsus videtur, omnia hæc simul copulata deprehendi. Quod si res ita se haberet, tunc, Ven. Frater, ex iis elemosynis, quas ipse egenis largiri largè consuevisti, stipendium pro re Divina faciendi Sacerdotibus erogare deberes, nec ullo modo perferre, ut Sacrificium iterent Parochi, quibus non deest alius Sacerdos, qui diebus festis populo ministrat.

Post hæc, quæ a Nobis prolata ad veritatem illustrandam dici possunt, ad ea sermonem transferimus, quæ ab ipsis Parochis proponi auidimus. Vehementer ipsi conqueruntur, si facultas iterandi Sacrificii diebus festis ipsis adimatur; eo quod munere suo perfungi nequeant, quod non solum constituitur in celebranda & applicanda

Missâ pro populo, cum festi dies peraguntur, sed etiam in explicandis Religionis mysteriis, tradendaque pueris Christiana disciplina, cum ad Sacrum audiendum in Ecclesiam conveniant.

Incredibilem ex hoc voluptatem sane percepimus. Etenim quum olim fel. record. Prædecessor Noster Innocentius Papa XIII., ad discutienda Hispani Cleri gravissima negocia ab insigni viro bonæ memoriæ Ludovico hujus S. R. E. Cardinali Belluga nuncupato proposita, peculiarem Congregationem præstantium aliquot ejusdem S. R. E. Cardinalium deputasset; Nobisque tunc in minoribus constitutis ipsius Congregationis Secretarii munus demandasset; meminimus non parum temporis, plurimumque laboris Nobis opus fuisse, ut fallam omnino probaremus opinionem, ob quam Parochi Hispani se immunes ac liberos dicebant ab edocendis instruendisque Christianâ doctrinâ pueris, eo quod hujusmodi exercitationes in aliis quoque Ecclesiis haberentur; aut quia Concionatorum operâ studioque fatis fideles instruerentur; aut etiam ob vetustissimam consuetudinem, quæ Parochos ipsos ab hoc onere vindicare videbatur. Quæ omnia leguntur in Constitutione, quæ incipit *Apostolici ministerii*, quam præfatus Innocentius Prædecessor promulgavit, in qua §. 9. recensentur ac rescinduntur ea omnia, quæ modò commemoravimus.

His autem per transennam adnotatis, jam responsum quæstioni faciamus, videlicet non esse iterandum die festo Sacrificium, si Parochi alius Sacerdos operam suam navare possit, etiam si Catechismus eodem die, Fideique mysteria populo explanari debeant. Hæc enim fieri possunt ejusdem Sacerdotis ministerio, qui ad Sacrum conficiendum inducitur: quemadmodum Nos ipsi statuimus in Bononiensi Dicecesi, cum in ea sedem haberemus, haud ignorantes, id consentaneum esse Decretis, quæ super hac re Pontifices Romani non semel ediderunt. Id Nos ostendimus *Instit. 3. tom. 3. nostrarum Institutionum Ecclesiasticarum*, quæ Bononiæ impressæ fuerunt. Accedit, quod Parochus, qui die festo fideles instituendos in utraque Ecclesia libenter suscepisset, si iterandi Sacrificii facultas traderetur, id facilius consequi possit, si in altera solùm Ecclesia rem Divinam faciat, ac populum edoceat, deinde ad aliam se conferat Ecclesiam, ubi a Sacrificio abstineat, & Christianæ Legis instituta dumtaxat populo declaret.

Tui præterea Parochi queruntur, quod ipsis hanc facultatem impertiri dubites, quam a tuis Decessoribus semper impetrarunt. Certissimum illud est Missionariis tantum a Sede Apostolica potestatem aliquando fieri, ut uno die Sacrificium bis operentur; reliquis verò Sacerdotibus opus esse, ut hac de re facultatem ab Episcopo consequantur, etiam si causa necessitatis intercedere videatur; cujus sanè judicium ad ipsos Sacerdotes nequaquam pertinet. Ita testatur Vericellus de *Apostolicis Missionibus tit. 4. de privilegiis Regularium quest. 19. num. 201*. *Quæres primò, an ad celebrandas duas Missas in locis, ubi adest talis necessitas, requiratur licentia Episcopi? Respondetur affirmative, seclusis privilegiis Missionariorum. Ita a Sacra Congregatione resolutum*. Certum quoque est, facultates ejusmodi, nisi necessitas id postulet, nunquam concedi; vel, si aliquando concedantur, non haberi tamquam alicujus Sacerdotis privilegium, sed tantum ob causam peculiarem necessitatis. Fagnanus id fatetur *Cap. In ordinanda, num. 37. de Simonia: Miratur Sacra Congregatio agi de his licentiis concedendis; nam id non nisi ex magna necessitate fieri debet, & magna cautela, ut puta in locis, ubi perpauçissimi sunt Sacerdotes, vel adsunt impedimenta adversariorum Fidei, vel*

quid

Causa utilitatis non sufficit ut bis celebretur.

Neque paupertatis ex inopia Ecclesiæ.

Pendentes rationes Parochorum.

Quas rejicit.

quid simile &c. Nec concedi potest hac licentia ab Episcopo generaliter, quasi privilegium alicujus Sacerdotis, sed tantum in aliquo casu particulari, necessitatis causa ab Episcopo examinanda. Itaque cum ejusmodi causam necessitatis haud deprehenderit, nunquam Parochos tuos probabimus, si ipsi de te conquerantur, Nos prudentiam Fraternalitatis Tuae magnopere commendamus, Teque agnoscimus animum, mentemque tuam conformasse exemplo praedicti Sancti Caroli Borromei, qui in prima Synodo Provinciali cap. 5. abrogavit licentias a suis Praedecessoribus concessas plures Missas celebrandi.

Quid de
consuetudi-
ne.

Parochi postremo, ut causam suam tueantur, vetustissimam adducunt consuetudinem. Nos, utrum ratione, an temere id asserant, examinare praetermittimus. Solum inquirimus, utrum ea consuetudo rationem praescriptionis, aut praesumptionis sibi comparaverit; & utrumque falsum, & alienum judicamus. Non utique Jus Divinum, sed Jus Ecclesiasticum prohibet, eadem die ab eodem Sacerdote Sacrificium iterari. At non omnia, quae Juris tantum Ecclesiastici sunt, praescribi possunt. Si etenim juxta Civiles Leges, sanctae res praescribi non possunt, absolum undique est asserere, fuisse per praescriptionem aliquid obrentum, vel acquisitum, quod adverteretur sanctionibus universalibus Ecclesiae, quarum observantiam Sacrum Tridentinum Concilium in Missarum celebratione Sacerdotibus omnibus praecipit, uti colligitur ex Decreto de observandis, & evitandis in celebratione Missae.

In nonnullis regionibus mos inoleverat, quod Parochi duarum Parochiarum feriâ sextâ majoris hebdomadae Officium faciebant, primum in una ex Parochiis, & deinde illud iterabant in altera. Jejunii praecipuum in sumptione Eucharistiae non est Juris Divini, sed Ecclesiastici, teste Cardinali Bona *Rerum Liturgicarum lib. 1. cap. 21. num. 2.* ubi refert, initio non omnibus in locis universos praedictâ lege obstrictos fuisse: cumque, hoc minime obstante, animadversum fuisset, Parochum celebrantem Officium in secunda Parochia, non jejunium sumere Eucharistiam sub specie panis; sumperat enim in Officio, quod celebravit in prima Parochia, particulam Hostiae consecratae die praecedenti, unâ cum vino non consecrato, & sic jejunium fregerat naturale; reprobata fuit consuetudo, etsi, uti assereretur, pietati & devotioni innixa. Hoc exemplo percussi alii Parochi duarum Parochiarum, aliam induxerunt consuetudinem, ut in utraque Parochia Officium feriâ sextâ majoris hebdomadae celebrare possent; praetermittendi videlicet haustum vini in primo Officio, quod in prima Parochia celebrabant, sumentes tantummodo speciem panis, ut jejunii in secunda Parochia Officium facerent, Missamque, quae dicitur Praesantificatorum, celebrarent. At hac quoque consuetudo fuit reprobata, utpote contraria ritui Ecclesiastico, quem & Ordo Romanus, & Sacramentarium Sancti Gregorii praescribunt, & adhibet universalis Ecclesia. Franciscus Sylvius magni nominis Theologus *tom. 5. suorum Operum* editionis Antuerpiensis *Orat. 1.* quae est unica de Officio Parasceves, rem graphicè exponit, nec Parochorum consuetudini censet esse ullo modo deferendum. De hac eadem re plura habentur apud Suarez in *3. part. Divi Thomae tom. 3. quaest. 73. art. 2. disput. 80. sect. 3.* Et Nos ipsi hac omnia exposuimus in nostro *Tractatu de Sacrificio Missae*, typis Patavinis edito, *sect. 2. §. 39.* Et in alio *Tractatu de Festis Domini Nostri Jesu Christi par. 1.* typis quoque Patavinis edito, *§. 336. & seqq.* confutavimus errorem Graecorum Schismaticorum, qui volunt, in Missa Praesantificatorum, per immersionem Particulae in Calicem ex Sacrif-

fima Hostia detractâ, transubstantiationem fieri vini in Sanguinem Christi; & diximus, Sacerdotem in Officio feriâ sextâ majoris hebdomadae, sumere Christi Corpus & Sanguinem, cum utrumque revera sit sub specie panis, praecedenti licet die consecrati.

Praescriptionem excipit praesumptio, de qua modò sermo habendus est. Equidem non ignoramus Jurisperitorum commune adagium, nempe ratione consuetudinis immemorabilis afferri posse in medium quemcumque gratiosum titulum, & etiam privilegium Apostolicum, quod utpote nullo certo documento probatum, praesumptum appellatur. Sed, ceteris praetermissis, ne hac epistola longior evadat, subdimus, hæc intelligi posse de illis privilegiis, quae impetrari potuissent a Sede Apostolica, si quis ea postulasset; non verò de illis, quae cum postulantur, negari omnino consueverunt; ne praesumptio plus habeat roboris, & momenti, quam veritas.

Romanis Pontificibus mos est, ut ea negotia, quae ipsi per se expedire nolint, ad Congregationes rejiciant examinanda; ut earum consilio rem expediant. Anno 1657. cum in Civitate, quam dicunt de Assumptione, in Provincia Paraguariensi, pars magna Nobilium domi se continerent, utpote decenti apparatu vestium carens, nec accederet ad Ecclesiam, ut Sacrum die festo audiret, Episcopus exoravit, ut sibi facultas daretur celebrandi Missam antelucanam Nobilium praedictorum gratiâ, & aliam ante meridiem, ut reliquos populus Missae praecipuo diebus festis satisfaceret. De hac re actum fuit in Congregatione Concilii die 1. Septembris 1657. nec petitio fuit exaudita, eâ potissimum de causa, quod imperceptibile visum est, alium non adesse Sacerdotem, qui Missam antelucanam celebraret pro Nobilibus; quemadmodum colligitur ex *lib. 21. Decretor. pag. 56.*

Praeterea vobis omnibus notum est, in Regnis Aragoniae, Valentiae, & in Comitatu Catalauniae, die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, quemlibet Sacerdotem saecularem bis Missam celebrare posse, & ter quemlibet Sacerdotem Regularem; quod singulare privilegium antiquae consuetudini, & famae Apostolici privilegii concessi vel a Julio III., vel a Paulo III. Summis Pontificibus innitur. De dicto privilegio egimus in supra citato nostro *Commentario de Sacrificio Missae sect. 2. §. 31.* & latius dum munere fungebamur Secretarii Congregationis Concilii, cum Causa quaedam Castellana pertractaretur, quemadmodum videri potest in *Thesauro Resolutionum praedictae Congregationis tom. 2. pag. 168.* & plura quoque de dicto privilegio relata fuerunt a bonae memoriae Cardinali Lanfredino, dum ipsum Secretarii munus obiret, & de quadam Causa Oriolen. ageret, de qua *tom. 5. ejusdem Thesaur. pag. 384. & seqq.* Viri, qui dignitate, & praesantia supra ceteros eminebant, Summis Pontificibus humillimè supplicarunt, non ut quidem rem novam permitterent, sed ut tantum ad quasdam alias regiones memoratum privilegium extenderent, ob quod Presbyteri tum Saeculares, tum Regulares in die Commemorationis omnium Defunctorum rem Divinam iteratò faciebant, praecipue suas singulari pietate, & rationibus undequaque petitis cohonestarunt; negotioque a Summis Pontificibus remisso ad Congregationem Concilii, hac precibus hujusmodi morem haud gessit, sed petentes, uti fieri cum principibus viris consuevit, urbanè dimisit, quemadmodum recensuimus in citato nostro *Tractatu de Sacrificio Missae sect. 2. §. 32.* editionis Patavinae.

Porro si denegatum fuit Episcopo petium privilegium celebrandi bis in die festo, ut Nobiles

fatis-

fatisfacerent præcepto audiendi Missam, eo quod alius aderat Sacerdos, qui Sacrum facere poterat; si principum virorum vota exaudita non fuerunt, qui tantum pro extensione privilegii precabantur, & talis privilegii, quod unicam tantum diem quolibet anno respiciebat; unusquisque facili negotio cognoscere poterit, quid a Sede Apostolica factum esset, si simplices Parochi facultatem petissent bis celebrandi, ubi alius non deesset Sacerdos, qui Parocho operam suam præstare posset, & bis celebrandi, non unicâ die intra annum, sed tot diebus, quot per anni cursum festi dies celebrandi fidelibus præcipiuntur.

Ut Fraternitati Tuæ postulatis responderemus, negotium unico verbo cognoscimus Nos absolvere potuisse, dicendo nimirum, tuam Constitutionem Synodalem observandam esse. Henricus enim Boich, antiquus Juris Canonici Professor, in *Comment. ad Cap. Te referente*,

Decretum
Episcopi ser-
vandam de-
cernitur.

IV.

De Præsentatione dignioris inter approbatos ab Examinatoribus ad Parochiales Ecclesias Jurispatronatus Ecclesiastici, cum resolutione nonnullorum dubiorum.

Venerabili Fratri Archiepiscopo Florentino.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater salutem, & Apostolicam
Benedictionem.

REDITÆ Nobis sunt Literæ Tuæ, quibus cum una ad Nos missi disceptationem Advocati Petri Brogiani, ut de iis, quæ a Te proponerentur, quæ nostra sententia sit, diceremus.

Primum: An Patronus Ecclesiasticus teneatur in foro externo præsentare ad Beneficium Curatum eum, qui inter approbatos ab Examinatoribus magis idoneus, & magis dignus est?

Secundum: An Episcopus, ad quem spectat dare institutionem, debeat sequi iudicium Patroni de magis idoneo, magisque digno, an potius inquirere, rectum ne sit Patroni iudicium, an secus?

Tertium: Si appellaverit, qui se digniorem esse putat, & possit haberi est; an suspendi debeat institutio præsentati, an verò hæc debeat suum effectum sortiri; paucis, an appellatio inæposita locum habeat in devolutivo tantum, an potius etiam in suspensivo?

Ut igitur exordiamur a prima questione, in qua queritur, an Patronus Ecclesiasticus teneatur in foro externo præsentare ad Beneficium Curatum eum, qui magis idoneus, magisque dignus est inter approbatos ab Examinatoribus; respondemus, teneri. Nam antiquis omnibus disputationibus omissis, cum juxta Concilii Tridentini præscriptum in Beneficiis Curatis coram Examinatoribus Synodalibus concursus haberi debeat, debeantque Examinatores Synodales approbare eos, qui magis idonei sunt, quorum deinde unum debet Patronus Ecclesiasticus Episcopo præsentare, ut ei institutionem præbeat, hæc agendi ratio, ac methodus necessario secum fert, ut Patronus Ecclesiasticus teneatur præsentare eum, quem digniorem inter probatos ab Examinatoribus existimat.

Verba Concilii satis per se clara sunt in cap. xviii. sess. 24. de Reformatione: Si verò Jurispatronatus Ecclesiastici erit, loquitur de Beneficio Curato, ac institutio ad Episcopum, & non alium pertineat, is, quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus iudicabit, Episcopo præsentare teneatur, ut ab eo instituat.

num. 2. de celebratione Missarum, docet a nemine binas Missas eadem die celebrari posse, si id sit vetitum in Constitutione Synodali. Sed hæc scribenda ad te putavimus, ut tuum religionis eximium studium nostris laudibus prosequeremur. certamque normam, ac rationem ante oculos propositam haberes, ad quam consilia tua, tuamque mentem tutissimè conformares. Quapropter tres dies in privata nostra Bibliotheca manè insumpimus, quos vacuos, ac liberos ab audiendis Ministris, molestisque negotiis nacti sumus, ut has literas conficeremus. Postremò te summopere iterumque commendantes, qui hujus Sedis Apostolicæ in dubiis rebus sententiam consiliumque exquisieris, Benedictionem Tibi nostram, Venerabilis Frater, peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majori die xvi. Martii MDCCLXVI. Pontificatus Nostri Anno Sexto.

Dat. die 16.
Martii 1746.

Della Præsentazione del più degno tra gli approvati dagli Esaminatori alle Chiese Parochiali di Patronato Ecclesiastico, con la risoluzione di alcuni dubbj.

Venerabili Fratri Archiepiscopo Florentino.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater salutem, & Apostolicam
Benedictionem.

CI fu presentata una di Lei lettera unitamente con una bella Scrittura composta dall'Avvocato Pietro Brogiani, acciò da Noi si professasse il nostro sentimento sopra i seguenti punti di Canonica Giurisprudenza:

Primo: Se il Patrono Ecclesiastico sia obbligato nel foro esterno a presentare al Beneficio Curato quello, ch'è il più idoneo, ed il più degno fra gli approvati dagli Esaminatori.

Secondo: Se il Vescovo, che dee dare l'istituzione debba stare al giudizio dato dal Patrono circa il più idoneo, ed il più degno, o pure se debba far indagine sopra la sussistenza del detto giudizio.

Terzo: Se appellando chi pretende d'esser più degno, ed è stato posposto, debba sospendersi l'istituzione del Presentato, o pure debba questa avere il suo effetto; in una parola, se l'appellazione interposta debba aver luogo solamente in devolutivo, o pur anche in suspensivo.

Incominciando dal primo punto, nel quale si cerca, se il Patrono Ecclesiastico sia obbligato nel foro esterno a presentare al Beneficio Curato quello, che è il più idoneo, id il più degno fra gli approvati dagli Esaminatori, rispondiamo sicuramente di sì; imperocchè lasciando da parte tutte le dispute antiche, dovendosi, secondo il prescritto dal Sacro Concilio di Trento, ne' Benefizj Curati di Patronato Ecclesiastico tener il Concorso avanti gli Esaminatori Sinodali, dovendo gli Esaminatori Sinodali approvare quelli, che sono idonei, dovendo poi il Patrono Ecclesiastico presentare uno di questi al Vescovo, perchè conceda l'istituzione, questo metodo di operare porta seco la necessità, che il detto Patrono Ecclesiastico sia anche nel foro esterno obbligato a presentare quello, che esso crede il più degno fra gli approvati dagli Esaminatori.

Le parole del Concilio sono troppo chiare nel cap. 18. alla sess. 24. de Reformatione: Si vero Jurispatronatus Ecclesiastici erit, parla del Beneficio Curato; ac institutio ad Episcopum, & non alium pertineat, is, quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus iudicabit, Episcopo præsentare teneatur, ut ab eo instituat.

Tre dubbj
proposti al
Pontefice.

Risposta al
primo.

Tria dubia
Pontificis
proposita.

Responso ad
primum.